

УДК 37.01:378

**EDUCATION AREA OF COMPETENTIAL EDUCATION INCREASE
SCHOOL IN CONDITIONS OF COMPETENT APPROACH
ОСВІТНЄ ПОЛЕ КОМПЕТЕНТНОГО ЗАНЯТТЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ
КОМПЕТЕНТНОГО ПІДХОДУ**

Oleksin Y. P./ Олексін Ю.П.

d.p.s., prof. / д.п.н., проф.

Yakubowska S. S./ Якубовська С.С.

s.p.s., as.prof. / к.п.н., доц.

Анотація: в роботі розглянуто вимоги до навчальної діяльності ЗВО в сучасних умовах; схарактеризовано освітнє поле компетентного заняття у вищій школі, виділено його елементи - мотиваційний, змістовий, технологічний; окреслено вимоги до науково-педагогічного працівника, який здійснює освітню діяльність в умовах компетентного підходу

Ключові слова: компетентнісний підхід, компетентнісне заняття, освітнє поле, викладач вищої школи

Вступ. Однією з основних вимог до сучасної вищої освіти є уявлення про те, якою має бути сучасна людина, людина-професіонал, яке її призначення, роль у суспільстві, яке замовлення на її освіту, які очікування від освіти у самої людини, суспільства. Освіта все більше орієнтується на «вільний розвиток», високу культуру, творчу ініціативу, самостійність, мобільність майбутніх фахівців [4]. Сьогодні важливо бути не лише обізнаним у своїй справі, а й, передусім, компетентним, що дозволяє здобувачу вищої освіти ефективно вирішувати різноманітні завдання, які стосуються його професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. На думку С.Ганаби, завдання і місія навчальної діяльності в сучасних умовах полягає не стільки в озброєнні інформаційним ресурсом, скільки у здатності продукувати певні алгоритми пошуку необхідних знань, умінні створювати їх цілісні динамічні конфігурації з певних блоків інформації. Ерудит у навчальних практиках поступається місцем досліднику, творцю. Важливим є уміння будувати власні освітні траєкторії розвитку. Навчальна діяльність постає як процес самопізнання, самовибудовування тих, хто навчається, та соціального середовища, у якому вони знаходяться. За таких умов навчання зосереджується на культурній трансформації особистості, а не лише на її соціальній адаптації. У ньому втілюється ідея саморозвитку та самовибудовування людського Я, що дозволяє суб'єктам навчання, зберігаючи свою унікальну самобутність, набувати нових ідентифікацій [2].

Загальновідомо, що компетентнісний підхід передбачає спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості [3]. Тому освітній процес у вищій школі має зазнати суттєвого переформатування у напрямку від «людини, яку навчають» до «людини, яка навчається».

Кінцевою метою цього процесу є не просто накопичення певної кількості знань, умінь та навичок, а ніщо інше, як генеза творчої особистості, здатної до

самоосвіти, а отже, й до самовдосконалення [2].

Застосування компетентнісного підходу в освітньому процесі ВНЗ передбачає проведення компетентнісних занять, які враховуватимуть інтереси і потреби студентів, розвиватимуть мотиваційну, емоційну, волюву сфери здобувачів вищої освіти – створюватимуть освітнє поле, елементами якого є мотиваційна, змістова, технологічна складова.

Створення мотиваційного поля вимагає від викладача вищого навчального закладу структурувати свою діяльність відповідно до мотиваційної діяльності майбутніх фахівців – здійснювати прогнозування мотиваційного поля як передумови успішності навчальної діяльності на занятті, враховувати специфічні для навчальної діяльності фактори: власне освітню систему; освітній заклад; організацію освітнього процесу; суб'єктивні особливості тих, хто навчається (вік, стать, інтелектуальний розвиток, здібності, рівень домагань, самооцінка, взаємодія з іншими тощо); суб'єктивні особливості викладача, насамперед його ставленням до студента, до власної справи; специфіку навчальної дисципліни [1].

Мотивація як психологічний феномен є надзвичайно складною. Тому у процесі роботи в мотиваційному полі, на нашу думку, доцільно врахувати психологічні детермінанти стійкості навчальної мотивації, визначені О.Савонько і З.Хізроевою:

- залежність від вихідного типу мотиваційної структури (переважає процесуальна мотивація);
- стійкість структури, у якій процесуальна і результативна мотиваційні орієнтації посідають відповідно перше і друге місце;
- особистісна значущість предметного змісту діяльності;
- використання різних прийомів мотивації навчальної діяльності [1].

Змістова поле компетентнісного заняття зумовлює відповідність навчального матеріалу змісту робочої програми, особливостям сприйняття студентами інформації, що сприятиме формуванню вмінь розв'язувати проблеми, які виникають у пізнавальній, технологічній і психічній діяльності, у сферах етичних, соціальних, правових, професійних, особистих взаємовідносин.

Технологічне поле включає вибір організаційних форм і методів навчання та їх відповідність меті, змісту, результатам та рефлексії. У цьому полі знання студентів перетворюються у спосіб діяльності. В процесі вибору методів навчання для компетентнісно орієнтованого заняття особливої уваги потребують ті методи, які сприяють включенню майбутніх фахівців в активну професійну діяльність, розвивають ініціативу та відповідальність, передбачають цілісний досвід вирішення життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей, компетенцій.

В умовах створення освітнього поля навчальна діяльність не лише «вбиратиме» та використовуватиме нововведення, а й зможе постати інноваційним середовищем, здатним продукувати та переосмислювати суспільні новації, виявлятиме можливість працювати на перспективі подальшого розвитку [2].

Компетентнісний підхід вимагає переосмислення відповідних позицій викладачем вищого навчального закладу. Він стає «координатором» і «наставником», а не безпосереднім джерелом знань. Зміна професійної позиції науково-педагогічного працівника призводить до того, що здобувач вищої освіти виступає як партнер у процесі навчання.

Зрозуміло, що реалізація подібної мети уможливлується тільки в умовах, коли викладання перетворюється з техніки на мистецтво, коли сам цей процес отримує філософську основу, а разом з нею — теоретичну й методологічну глибину [2].

Висновки. Освітнє поле компетентнісного заняття, створене на засадах компетентнісного підходу, сприяє розумінню здобувачем вищої освіти мети, мотивації до ефективної навчальної діяльності; розвитку вміння організувати свою навчальну діяльність; відбирати необхідні знання; працювати за обґрунтованим планом, який веде до поставленої мети; здійснювати моніторинг і самоконтроль; усвідомлювати свою освітню діяльність і прагнути до її вдосконалення.

Література:

1. Асеев В. Г. Мотивация поведения и формирования личности / В. Г. Асеев. – М. : Мысль, 1976. – 158 с.
2. Ганаба С. Проблемне поле філософії дидактики / С.Ганаба [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philosopheducation.com>
3. Савченко П.О. Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі / О. П. Савченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_
4. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя [текст] / В. Химинець // Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. – [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.

References:

1. Aseev V. H. Motyvatsyya povedenyuya y formyrovanyuya lychnosty / V. H. Aseev. – M. : Mysl', 1976. – 158 s.
2. Hanaba S. Problemne pole filosofiyi dydaktyky / S.Hanaba [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.philosopheducation.com>
3. Savchenko P.O. Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy vyshchiy shkoli / O. P. Savchenko [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions
4. Khymynets' V. Kompetentnisnyy pidkhid do profesynoho rozvytku vchytelya [tekst] / V. Khymynets' // Zakarpat-s'kyi instytut pisyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity. – [Elektronnyy resurs] . – Rezhym dostupu: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.

Abstract. Introduction. One of the main requirements for modern higher education is the idea of what should be a modern person, a professional person, whose purpose, role in society, what order for her education, what expectations of education from the person, society.

Presenting main material. Educational activity appears as a process of self-knowledge, self-education of those who study, and the social environment in which they are located. Under such

conditions, learning focuses on the cultural transformation of the individual, and not only on its social adaptation. It is well known that the competence approach involves the orientation of the educational process to the formation and development of the key (basic, basic) and substantive competencies of the individual.

The application of a competent approach in the educational process of higher educational institutions involves conducting competency classes that take into account the interests and needs of students, develop the motivational, emotional, volitional spheres of higher education graduates - create an educational field, the elements of which is a motivational, content, technological component.

Competent approach requires reconsideration of positions by a teacher of higher education. He becomes the "coordinator" and "mentor", and not the direct source of knowledge. Changing the professional position of a scientific and pedagogical worker leads to the fact that the applicant of higher education acts as a partner in the learning process.

Conclusions The educational field of competency classes, created on the basis of a competent approach, promotes awareness of the goal of the higher education student, the motivation for effective educational activity; developing the ability to organize their learning activities; select the necessary knowledge; work on a well-grounded plan that leads to the goal; carry out monitoring and self-monitoring; realize their educational activity and strive for its improvement.

Key words: competence approach, competency class, educational field, high school teacher

Стаття відправлена: 22.09.2018 р.
© Олексін Ю.П., Якубовська С.С.